

ÉPRÈV ÉKRI-LA

Ki métòd ? (kréyòl Gwadeloup (GEREC-F 1))

PENGAD (Tansyon) ! On dosyé konplé ka fè on bon ventenn paj. Pa pè ! Pa bigidi nonplis ! Sé padavwa sé 3 kréyòl-la adan menm dosyé-la (Rényonné-la apa).

Dabòpouyon, prèmyé prèmyé travay a-zòt sé chwazi kilès sijé kréyòl zòt pou pasé : Gwadeloupéyen-la ? Matiniken-la ? Guiyané-la ? Rényonné-la ?

Poudé, chwazi sé kèsyon-la ki ka korèsponn èvè séri bak a-zòt la. Pou tout sé séri-la, annisòf pou L, éprèv-la ka diré dézè d'tan. Pou sé L-la i ka diré twazè d'tan.

Poutwa, avan zòt kouri réponn sé kèsyon-la é èsprimé zòt an kréyòl, tanprisouplé, pran titak tan li sé tèks-la avan. An jénéral, sé L-la ka ni 3 tèks é sé lézòt séri-la ka ni 2 sèlman.

Alèla, zòt près paré pou réponn sé kèsyon-la é èsprimé zòt an kréyòl. Ka manké dé travay fondal pou fè panna tout lanné-la, sé antrenné zòt li é maké kréyòl-la toulongalé. Pa konpwandi si zòt pa fè sé 2 antrennman-lasa avan jou a éprèv-la, zòt ké alèz douvan sé tèks-la, piplis siwvè sé tèks litèrè, kivedi adan on kréyòl zòt pa ni labitid sèvi épi-y.

Konnyéla, zòt paré pou réponn. Mé ki modèl kèsyon zòt ké jwenn anba zyé a-zòt ? Kijan pou réponn ? Konmen tan pou pasé asi yo ? An ki lang pou réponn ?

Chak sijé bak dékatiyé an **2 mòso**:

- **mòso 1: Konprann tèks-la. I ka pézé 10 pwen**
- **mòso 2 : èsprimé-w an kréyòl (bay grennsèl a-w). I ka pézé 10 pwen osi.**

Adan mòso 1 la, korèktè-la vlé sav si zòt ka konprann tèks-la (antoutjan, sé tit a-y !!). Kidonk, zòt ka réponn dapré tèks-la. On pawòl fondal, kivedi pòtalan oben enpòwtan (zòt vwè sa ! A pa kréyòl lari pou sèvi èvè-y, on) pou sonjé : rèspèkté konsign-la. Siyanka yo ka mandé zòt, anplis, sité tèks-la, sèvi èvè pawòl a maké-la, antoutjan, zòt ni pou (oblijé) fè-y, kivedi bay pasaj-la ka korèsponn la èvè lign a-y (".....", lign ...). Konmen tan ? Sa sé afòs antrenné, zòt ké sav kijan pou jéré tan a-zòt. Sonjé gadé on titak tan okoumansman pou li sé tèks-la byen toubònman, on titak tan anbout pou wouli travay a-zòt é korijé fòt òtograf zòt fè. Pètèt éséyé lanmwayé tan pou chak mòso !!! Ki lang pou palé ? kréyòl, yenki kréyòl. Fransé pa adan !!

MOSO 1: Konprann tèks-la. I ka pézé 10 pwen

I séparé an plizyè kalité kèsyon :

- **Ki dokiman ?** : idantifyé tèks-la (pasaj a on woman, istwèkout, artik, kont, fab...), ki larèl, ki sijé i ka bòdé..... ?
- **Ki védiyans (sans) a sé mo-la, sé pawòl-la ?** : dékatiyé, èspliké ka yo vlédi, toujou dapré tèks-la.

- **Ki analiz ?** : kèsyon ki ka pèrmèt fouyé tèks-la, konprann istwa-la (kimoun, ola, kitan, kijan, pouki, ki liyannaj, ki diférens, ki wòl...).
- **Ki nosyon ?** Ki nosyon yo ka bòdé ? Dékatiyé pouki yo ka bòdé nosyon-lasa oben sé nosyon-lasa...
- **é dèt kèsyon ankò... !**

MÒSO 2: Esprimé-w an kréyòl. I ka pézé 10 pwen osi

Bay grennsèl a-zòt anlè on lidé ki liyanné èvè tèks-la. Pé ni plizyè konpozisyon pou fè. Chak konpozisyon ni on kantité lign pou rèspèkté (toujou konsign-la !!) dapré séri-la zòt ka pasé la.

Ògannizé grennsèl a-zòt. On ti pawòl-douvan, on dékatman é on pawòl poubout, séparé an paragaf ka montré on bon siktirasyon, kontriksiyònman a lidé. (Men tansyon !! Pa maké tit "pawòl douvan", "dékatman" ni "pawòl poubout". Sa pa adan !!).

Bokanté lidé, séparé lidé, opozé lidé, sanblé lidé, mé **pa bliyé sèvi èvè mo zouti** (pou liyanné lidé, paragaf...) zòt aprann an klas a-zòt oben adan lèkti a-zòt.

Bwa pou nou alé !!

ÉPREV ÉKRI-A

Ki métòd ? (kréyòl Matinik (GEREC-F 2))

PANGAD (Tansion) ! An dosié konplé ka fè an bon ventenn paj. Pa pè ! Pa bigidi nonpli ! Sé davwè sé 3 kréyol-la adan menm dosié-a (Rénionné-a apa).

Dabòpouyon, primié primié travay -zot sé chwézi kiles sijé kréyol zot pou pasé : Gwadeloupéyen-an ? Matinitjé-a ? Guiyané-a ? Rénionné-a ?

Poudé, chwézi sé kèsion-an ki ka koresponn épi séri bak zot la. Pou tout sé séri-a, annisof pou L, éprev-la ka diré dézè di tan. Pou sé L-la i ka diré twazè di tan.

Poutwa, avan zot kouri réponn sé kèsion-an ek esprimé kòzot an kréyol, tanprisouplé, pran titak tan li sé teks-la avan. An jénéral, sé L-la ka ni 3 teks é sé lézot séri-a ka ni anni 2 selman.

Atjelman, zot pres paré pou réponn sé kèsion-na ek esprimé kòzot an kréyol. Ka mantjé dé travay fondal pou fè pannan tout lanné-a, sé antrennen kòzot li ek matjé kréyol-la toulong. Pa konpwann di si zot pa fè sé 2 antrennman-tala avan jou éprev-la, zot ké alez kòzot douvan sé teks-la, piplis sianka sé teks litère, kilédi adan an kréyol zot pa ni labitid sèvi épi'y.

Aprézan, zot paré pou réponn. Men ki modèl kèsion zot ké jwenn anba zyé zot ? Koumanniè pou réponn ? Konmen tan pou pasé asou yo ? Nan ki lang pou réponn ?

Chak sijé bak dékatiyé nan **2 mòso**:

- **mòso 1: Konprann teks-la. I ka pézé 10 pwen**
- **mòso 2 : exprimé kow an kréyol (bay lidé 'w). I ka pézé 10 pwen, tou.**

Adan mòso 1 lan, korektè-a lé sav si zot ka konprann teks-la (antoutmanniè, sé tit li !!). Kidonk, zot ka réponn dapré teks-la. An pawol fondal, kilédi pòtalan oben enpowtan (zot wè sa ! Sé pa kréyol lari pou sèvi épi'y, on) pou sonjé : respekté konsign-la. Sianka yo ka mandé zot, anplis, sité teks-la, sèvi épi pawol matjè-a, antoutmanniè, fok zot fè'y, kilédi bay pasaj-la ka koresponn la épi lign lin a (".....", lin ...). Konmen tan ? Sa sé afos antrennen kòzot, zot ké sav koumanniè pou jéré tan zot. Sonjé gadé an titak tan okoumansman pou li sé teks-la bien toubannman, an titak tan anbout pou viréli travay zot é korijé fot òtograf zot fè. Pétet éséyé lanmwatié tan pou chak mòso !!! Ki lang pou palé ? kréyol, anni kréyol. Fransé pa adan !!

MOSO 1: Konprann teks-la. I ka pézé 10 pwen

I séparé an pliziè model kèsion :

- **Ki dotjiman ?** : idantifié teks-la (pasaj an woman, istwèkout, artik, kont, fab...), ki larel, ki sijé i ka bòdé..... ?
- **Ki lédiyans (sans) sé mo-la, sé pawol-la ?** : dékatiyé, esplitjé sa yo lédi, toujou dapré teks-la.
- **Ki analiz ?** : kèsion ki ka permet fouyé teks-la, konprann istwè-a (kimoun, koté, kitan, kimanniè, poutji, ki liyannaj, ki diférans, ki wol...).
- **Ki nosion ?** Ki nosion yo ka bòdé ? Dékatiyé poutji yo ka bòdé nosion-tala oben sé nosion-tala...
- **é dèt kèsion ankò... !**

MÒSO 2: Exprimé kow an kréyol. I ka pézé 10 pwen, tou.

Bay lidé zot asou an pawol ki liyanné épi teks-la. Pé ni pliziè konpozision pou fè. Chak konpozision ni an kantité lign pou respekté (toujou konsign-la !!) dapré séri-a zot ka pasé a.

Ògannizé lidé zot. An ti pawol-douvan, an dékatman ek an pawol poubout, séparé an paragraf ka montré an bienbon siktirasion, kontriksiònman lidé. (Men tansion !! Pa matjé tit "pawol douvan", "dékatman" ni "pawol poubout". Sa pa adan !!).

Bokanté lidé, séparé lidé, opozé lidé, sanblé lidé, men **pa bliyé sèvi épi mo zouti** (pou liyanné lidé, paragraf...) zot aprann an klas zot oben nan lèkti zot.

Bwa pou nou alé !!